
Ontwerp landschappelijke inpassing erf

Noordveenkanaal NZ in Nieuw-Weerdinge

Opdrachtgever : De familie R. Scheeve
Datum : 31 maart 2022
Versie : definitief

© Erf en Landschap
Tweede Compagnonsweg 36a
Oudehorne
Tel. 06-19682268
Email: christel@erfenlandschap.nl

Inleiding

In oktober van 2017 heeft Erf en Landschap een erfontwerp opgesteld voor de landschappelijke inpassing van het nieuwe erf van de familie Scheeve aan het Noordveenkanaal Noordzijde in Nieuw-Weerdinge. De toenmalige wensen en plannen zijn grotendeels uitgevoerd: de bedrijfswoning en bijbehorende agrarische gebouwen staan op de nieuwe locatie. De uitvoering van de landschappelijke inpassing van het erf is gedeeltelijk gerealiseerd.

De familie Scheeve heeft het voornemen om de bouwkevel uit te breiden. Het is wenselijk om een extra bewaarplaats te realiseren aan de oostzijde van het erf. Ook is het gewenst om een mestsilosilo aan de noordoost zijde van het erf te realiseren, ten noorden van de nieuwe bewaarplaats. De erfverharding wordt uitgebreid met 7520 m².

Het eerder opgestelde ontwerp van Erf en Landschap biedt een goede basis om de nieuwe bebouwing en het perceel te voorzien van geschikte en passende beplantingsvormen die thuishoren op een agrarisch erf en die aansluiten op het karakteristieke landschap in de nabije omgeving. Erf en Landschap is gevraagd om een aangepast erfontwerp aan te leveren met daarin opgenomen de nieuwe wensen uitbreiding op locatie. Uiteraard is het ook in de nieuwe situatie van belang dat het erf op een natuurlijke manier aansluit op de omgeving en op het landschap.

Landschappelijke inpassing met streekeigen beplanting

Bij nieuwbouw en uitbreiding van een agrarisch erf is het belangrijk dat de nieuwe inrichting past in het omliggende landschap. Dat betekent dat er een natuurlijke aansluiting moet plaatsvinden tussen het erf en de omgeving. Met toepassing van streekeigen beplanting kan voldaan worden aan de landschappelijke inpassing. Belangrijk is dat de nieuwe inrichting een bijdrage levert aan het landschap en dat er een functionele situatie en indeling ontstaat. Bedrijfsvoering en landschappelijke inpassing kunnen op een goede manier gecombineerd worden op het erf. Het ontwerp houdt rekening met de aanwezige gebiedswaarden die als basis dienen voor de inrichting van het perceel.

Door een variatie toe te passen van bomen en struiken kan een open en een meer gesloten omgeving gecreëerd worden. Beplanting laat ook een verschil zien tussen een 'voor erf', het woongedeelte en het 'achter erf', het bedrijfs gedeelte. Het voor erf is vaak kleinschalig met de aanwezigheid van bijvoorbeeld solitaire bomen, hagen, sierbeplanting en een moestuin. Het achter erf is grootschalig van opzet en kenmerkt zich doorgaans met grovere beplantingslijnen zoals houtsingels en bomenrijen.

Streekeigen beplanting op een erf heeft een belangrijke natuurfunctie. De beplanting zorgt voor nest-, foerageer- en schuilgelegenheid voor vogels en kleine zoogdieren.

Locatie en omgeving

De locatie aan het Noordveenkanaal Noordzijde ligt in zuidoost Drenthe, in de gemeente Emmen. Het aanwezige landschapstype is het landschap van de 'grootschalige veenontginningen' ofwel de 'veenkoloniën' zoals is benoemd in diverse beleidsnota's en in de Structuurvisie van de gemeente Emmen. Het aanwezige landschap contrasteert sterk met het besloten esdorpenlandschap aan de westzijde van de aanwezige hondsrug: het landschap is hier grootschalig en de omgeving wordt gekenmerkt door een open karakter en rechte structuren. Door veenaafgravingen is het uitgestrekte hoogveengebied verdwenen.

Na de vervening bleef een kaal en leeg gebied achter. Het aanwezige kanaal- en wijkensysteem, hier het unieke enkelkanaalsysteem met kruisdiepen, was bepalend voor de kavelstructuren in het gebied en de opbouw van bodem en waterhuishouding was daarna bepalend voor de ontwikkeling van dorpen en landschappen. Nog steeds zijn de overgebleven kanalen beeldbepalend en kenmerkend in het landschap aanwezig als waterbeheersers van het gebied.

Het veenkoloniale gebied is mede vanwege het agrarische karakter het meest geschikt voor grootschalige agrarische bedrijfsvoering, zoals ook is vermeld in de Structuurvisie van de gemeente.

Kanalen en wegen vormen de karakteristieke en herkenbare structuur in het gebied. Deze worden geaccentueerd door bomenrijen die opvallend aanwezig zijn in het open landschap. (Agrarische) bebouwing in het gebied is doorgaans langs kanalen en wegen gesitueerd. De ontstane dichte lintenbebouwing staat in contrast met het achterliggende open landschap. Het is wenselijk om deze structuren te versterken. De aanwezigheid van beplanting rondom erven bepalen mede het beeld van het landschap.

Bij de landschappelijke inpassing van het erf is het belangrijk dat dit bijdraagt aan bovenstaande geschetste landschappelijke kwaliteiten van het gebied.

Toelichting ontwerp

Nieuwe situatie

Op de ontwerp-tekening is de bestaande en gewenste nieuwe inrichting ingetekend met daarbij de geadviseerde beplantingsvormen en landschapselementen. Deze toelichting beschrijft de deels bestaande en nieuwe situatie en op welke manier deze situatie wordt gerealiseerd.

Wagenberging/ opslag machines en materialen, aardappelbewaarplaats en mestsilos

De bedrijfsbebouwing is gesitueerd aan de noordoost zijde van het erf en is een aaneengesloten gebouw, die bestaat uit drie losse loods. De voorgevel is achter de woning gerealiseerd en in de lengterichting gesitueerd, parallel aan de bestaande kavelstructuren. De lengte van de loods is 90 meter, de breedte is ook 90 meter.

Daarnaast is het gewenst om op 30 meter afstand van de bestaande bewaarplaats een nieuwe bewaarplaats te realiseren, parallel aan de bestaande bebouwing. Dit gebouw heeft een lengte van 120 meter en een breedte van 30 meter. Achter deze bewaarplaats komt een nieuwe mestsilos, die als eerst gerealiseerd zal worden. De bewaarplaats zal in een later stadium worden gebouwd.

Woning

De bedrijfswoning is gerealiseerd aan de zuidwest zijde van het erf en de aardappelbewaarplaats. De woning is zodanig gesitueerd zodat vanuit de woning vrij zicht aanwezig is richting het achtererf, richting het Noordveenkanaal NZ en richting de westzijde, wat een mooi uitzicht biedt naar de hoger gelegen hondsrug.

Bezinkbak en fytobak

Na de oogst worden de aardappelen gesorteerd, gewassen en klaargemaakt voor het verdere productieproces. Dat vindt onder andere plaats in een bezinkbak en in een fytobak. Deze elementen zijn op het achtererf gerealiseerd, aan de westzijde van het erf.

Erfverharding en watergangen

Van belang is dat de aardappelbewaarplaatsen goed bereikbaar zijn voor landbouwvoertuigen en machines. Omdat gebruik wordt gemaakt van grote combinaties van voertuigen en machines is het wenselijk dat het oppervlakte aan erfverharding ruim wordt opgezet om goed te kunnen manoeuvreren op het erf. Het achtererf is bereikbaar via een doorgang tussen de twee aardappelbewaarplaatsen en via deze weg is tevens toegang tot de bezinkbak, fytobak en de toekomstige mestopslag.

Voor een goede toegang van het akkerbouwbedrijf zijn naast de oprit nabij de woning nog twee brede opritten gerealiseerd, die voorzien in veilige en praktische entrees van het erf voor grote voertuigen.

Omdat sprake is van watercompensatie bij realisatie van de nieuwe bebouwing en erfverharding wordt geadviseerd om extra ruimte voor water te realiseren op de locatie. Om deze reden wordt een nieuwe sloot gegraven aan de oostzijde van het bedrijf. Aan de westzijde is momenteel al een sloot aanwezig en het is wenselijk om deze sloot te verbreden. Aan de zuidzijde, parallel aan de openbare weg, wordt de sloot ook verlengd. Aan de noordzijde wordt ook een nieuwe sloot gegraven. De nieuwe sloten voorzien in voldoende ruimte voor waterberging en ze vormen natuurlijke afscheidingen van de percelen.

Aardenwal met keerwanden

De noordzijde van het erf wordt grotendeels begrensd door een aardenwal en keerwand. De hoogte hiervan is 1,5 meter. De wal vormt een duidelijke grens tussen erf en bouwland. De keerwand wordt gebruikt om diverse producten van het akkerbouwbedrijf te kunnen bewaren die hier tegenaan gestort worden zodat deze niet op de landbouwgrond terecht komen. De aardenwal zorgt ervoor dat de keerwand op de plek blijft staan en verkrijgt een groen aanzicht vanaf de noordzijde.

Landschappelijke inpassing woongedeelte

Bomenlaan

Een waardevolle toevoeging voor het voorerf is een bomenlaan langs de oprit naar de woning. De bomen markeren de oprit waardoor de aandacht gevestigd wordt op deze toegangsplek en de bedrijfswoning, die ook als trekker van het gehele erf zichtbaar en aanwezig moet zijn. Met toepassing van een laan ontstaat een markante en karakteristieke variatie op het erf. Geadviseerd wordt om twee en drie bomen in een rij aan te planten, aan weerszijden van de nieuwe oprit. De afstand tussen de bomen is acht meter.

Soort boom: winterlinde

Aanplant kniphagen

Voor een natuurlijk en groen aanzicht van de woning wordt geadviseerd om kniphagen aan te planten. De hagen zorgen voor een mooie variatie op dit gedeelte van het erf waardoor een geschikte landschappelijke inpassing ontstaat en het voorerf zich onderscheidt van het achtererf. Tevens wordt beschutting tegen wind gecreëerd wat zeer gunstig is op deze verblijfsplek. De hagen worden op meerdere plekken toegepast: langs de voorgevel en langs een gedeelte van het terras. De hagenstructuur sluit aan bij de zichtlijnen en structuren van (-uit) de woning. Voor aanleg van kniphagen worden vier stuks haagplantsoen per strekkende meter aangeplant. Geadviseerd wordt om een hoogte aan te houden tot maximaal één meter, zodat voldoende zicht behouden blijft.

Soort haagplantsoen: haagbeuk

Solitaire boom

Het is gewenst om op het voorerf een grote beplantingsvorm toe te passen om meer aandacht te vestigen op de woning. Een solitaire boom is een mooie beplantingsvorm en markeert hier het erf. Een grote boomvormer past ook goed bij de maat en omvang van het erf. Een geschikte plek voor een karakteristieke boom is in het gazongedeelte voor de woning. Op deze plek heeft de nieuwe boom voldoende ruimte om zich te ontwikkelen tot een mooi en beeldbepalend exemplaar.

Soort boom: rode beuk

Aanplant fruitbomen

Een waardevolle toevoeging voor het perceel rondom de woning is een aantal fruitbomen. Fruitbomen hebben een hoge waarde als cultuurhistorisch element en zijn nuttig voor mens en dier. Met toepassing van nieuwe exemplaren ontstaat een mooie en karakteristieke variatie in de beplanting. Een geschikte ruimte voor aanplant van fruitbomen is aan de noordzijde van de woning. De boomgaard zorgt hier meteen voor een passende landschappelijke inpassing.

Doorzicht vanuit de woning naar het achterliggende landschap blijft aanwezig onder de bomen door: op deze plek worden hoogstamfruitbomen geadviseerd. Er is gekozen voor toepassing van cultuurhistorische fruitboomrassen en er is plek voor acht nieuwe exemplaren. De nieuwe bomen moeten op minimaal zeven meter afstand van elkaar worden aangeplant, in driehoeksverband.

Struweel

Voor een mooie variatie rondom en vooral aan de noordzijde van de woning wordt geadviseerd om diverse soorten struikvormers aan te planten, die samen een struweelbosje vormen. Een struweelbosje bestaat uit meerdere soorten struikvormers die vrij uit kunnen groeien. Struweelbosjes zijn landschappelijk waardevolle elementen door toepassing van diverse soorten struikvormers met verschillende bloeitijden en -kleuren. De bosjes zorgen voor een groen en natuurlijk aanzicht van het erf en de landschappelijke inpassing van de westzijde van de aardappelbewaarplaats en de erfelementen zoals de bezinkbak en de fytobak. De bosjes hebben een hoge natuurwaarde en vormen geschikte leefgebieden voor fauna. De bosjes bestaan uit kleine groepen struikvormers, ofwel bosplantsoen, met een plantafstand van een meter. Diverse soorten bosplantsoen zijn gecombineerd in de bosjes. Soorten bosplantsoen: hazelaar, meidoorn, Gelderse roos, sporkehout, kardinaalsmuts, hondsrös

Landschappelijke inpassing bedrijfsgebouwe

Solitaire bomen zuidzijde

De aardappelbewaarplaatsen vormen de hoofdelementen op het bedrijfsgebouwe. De bebouwing is grootschalig en om deze reden is het wenselijk om grootschalige beplantingsvormen toe te passen voor een goede landschappelijke inpassing. Aan de voorzijde van de bewaarplaatsen is ervoor gekozen om boomvormers toe te passen: deze passen bij de maat en omvang van de beoogde bebouwing en het erf. Solitaire bomen zijn geschikte beplantingsvormen en vormen samen een natuurlijk en groen aanzicht van het akkerbouwbedrijf. De bomen staan op minimaal acht meter afstand van elkaar. Op deze manier wordt voldoende doorzicht behouden onder de bomen door en wordt een groen aanzicht van het terrein gerealiseerd. De bomen krijgen op deze plekken voldoende ruimte om zich te ontwikkelen in hun natuurlijke vorm. Van belang is dat de bomen niet in een rechte lijn worden aangeplant maar meer in een verschoven verband, ofwel verspreid, waardoor een natuurlijk vooraanzicht ontstaat. Soorten bomen: iep (drie stuks), zwarte els (drie stuks), en zachte berk (vier stuks), gemengd toepassen

Kniphaag rondom parkeerplaatsen

Voor de aardappel bewaarplaats wordt geadviseerd om een kniphaag aan te planten. De haag creëert een mooie variatie en een groen bedrijfsaanzicht en maken deel uit van een goede landschappelijke inpassing. Voor de aanleg van een kniphaag worden vier stuks haagplantsoen per strekkende meter aangeplant. De hagen kunnen op iedere gewenste hoogte geknipt worden, maar geadviseerd wordt om een hoogte aan te houden tot maximaal één meter om voldoende zicht te behouden. Soort haag: meidoorn en veldsdoorn

Bomenrijen noordzijde, noordoost zijde en zuidwest zijde

Voor de landschappelijke inpassing van het bedrijfserf is het wenselijk om rondom beplanting aan te brengen. Beplantingsstructuren vormen lijnvormige elementen langs de lengterichting van het perceel en hierdoor worden de kavelvormen meer geaccentueerd. Beplanting markeert tevens de grens van het erf en laat een duidelijke overgang zien van erf en bouwland.

Het is niet wenselijk om een dichte beplantingsstructuur te realiseren op deze locatie om enig doorzicht en openheid te behouden. Om deze reden is ervoor gekozen om een afwisselende bomenrij te realiseren met enkele open ruimten tussen de bomen. De bomen staan op minimaal negen meter afstand van elkaar.

Op deze manier wordt voldoende doorzicht behouden en wordt een nieuwe groene lijn zichtbaar. De toegepaste hoofdsoort aan de buitenrand is zomereik. Deze boom hoort thuis in het aanwezige

landschapstype. De eik heeft een prachtige vorm wanneer hij de ruimte krijgt om zich als solitaire boom te ontwikkelen. Voor een mooie variatie en meer biodiversiteit worden daartussen ook bomen van een andere soort aangeplant.

-Soorten bomen: zomereik, zwarte els en zachte berk.

Struikvormers tussen bomenrijen noordzijde, noordoost zijde en zuidwest zijde

Het is wenselijk om ook struikvormers aan te planten tussen de bomenrijen. Groepen struiken zorgen voor een groen aanzicht, ook onder de boomkronen en bieden een aangename beschutting op het erf. Daarnaast markeren ze de hoeken en de grenzen van het erf. Diverse soorten zijn geschikt om toe te passen en het is wenselijk om een mooie variatie aan te brengen. Meerdere soorten zorgen voor een diversiteit aan bloeitijden en bladkleuren. Struiken worden gewaardeerd door vogels die hier graag in broeden en verblijven. De struikvormers worden aangeplant in de maat 'bosplantsoen'. Bosplantsoen wordt hier op een meter afstand van elkaar aangeplant, in driehoeksverband, twee en drie rijen breed, in groepen van 10 tot 20 exemplaren.

-Soorten bosplantsoen: hazelaar, meidoorn, sleedoorn, lijsterbes, sporkehout, veldesdoorn

Beschrijving boom- en struiksoorten

Boomvormers

- zomereik (*Quercus robur*)
- zwarte els (*Alnus glutinosa*)
- zachte berk (*Betula pubescens*)
- iep (*Ulmus 'Dodoens'*)
- winterlinde (*Tilia cordata*)
- rode beuk (*Fagus sylvatica 'atropunicea'*)

Fruitbomen

- Drentse Bellefleur
- Dubbele Bellefleur
- Sterappel
- James Grieve
- Present van Engeland
- Goudreinet
- Conferance
- Gieser Wildeman
- Kruidenierspeer

Bosplantsoen/ struikvormers

- hazelaar (*Corylus avellana*)
- meidoorn (*Crataegus monogyna*)
- lijsterbes (*Sorbus aucuparia*)
- Gelderse roos (*Viburnum opulus*)
- sporkehout (*Rhamnus frangula*)
- veldesdoorn (*Acer campestre*)
- hondsroos (*Rosa canina*)
- kardinaalsmuts (*Euonymus europaeus*)
- sleedoorn (*Prunus spinosa*)

Haagplantsoen

- haagbeuk (*Carpinus betulus*)
- meidoorn (*Crataegus monogyna*)
- veldesdoorn (*Acer campestre*)